

1 **בר קטלא הוא** – הרי העוף כבר התחייב מיתה, וכיצד נמלט מיד בית
 2 דין. מבארת הגמרא: **אלא** ודאי מדובר באופן **דלא נמר דיניה** –
 3 שעדיין לא נגמר דינו של העוף להריגה, ובאופן זה **פעי לאתוניה**
 4 **לבי דינא** – צריך המוצא להביאו לבית דין, **וקיומי ביה** – ובכך
 5 לקיים בו מצות **לבער את הרע מקרבך** (דברים יג א), שזו מצוה על כל
 6 המוצא חייבי מיתה להביאם לבית דין שיהרגום ובוזה יבערו את הרע,
 7 וכיון שלא יכול להתקיים בעוף זה דין שילוח האם, פטור המוצא
 8 ממצוה זו.

9 הגמרא חזרה לבאר את הפטור משילוח שנאמר לגבי עופות
 10 המוקדשין. שואלת הגמרא: **הני מוקדשין** – אותם עופות של הקדש,
 11 שאמרה המשנה שאין בהם מצות שילוח הקן, **היכי דמי** – באיזה
 12 אופן מדובר, **אילמא דתהו ליה** – אם נאמר שהיה לו לאדם קן
 13 **בתוך ביתו**, ו**אקדשיה** – והקדישו לעוף, **מי מיתייב** – וכי באופן כזה
 14 יש חיוב שילוח הקן, והרי פשוט שפטור שאף בעופות של חולין פטור
 15 משילוח אם קננו בביתו, שנאמר (שם כב א), **כי יקרא קן צפור**, דרך
 16 מקרה **פרט למיומן** לו בביתו.

17 **ואלא** אם תרצה לומר שמדובר באופן **דחיא קן בעלמא** – שאדם זה
 18 ראה קן במקום הפקר, ו**אקדשיה** – והקדישו, ועל זה אמרה המשנה
 19 שפטור משילוח הקן. גם ביאור זה יש לדחות, **ומי קדוש** – וכי באופן
 20 זה חלה הקדשתו, והרי **ואיש פי יקדיש את ביתו קדש** (ויקרא כו ב)
 21 **אמר דתקנא** – אמרה התורה, ודרשו חכמים מלשון הפסוק, **מה**
 22 **ביתו ברשותו**, אף **כל דבר שברשותו** של אדם יכול הוא להקדישו,
 23 ואילו קן זה אינו ברשותו, ומשום כך לא חלה הקדשתו. ו**אלא** אם
 24 תאמר שיש לבאר שמדובר באופן **דאגבהיהו לאפרוחים**
 25 **ואקדשינהו** – שהמוצא את הקן הגביה את האפרוחים וקנאם, ואחר
 26 כך הקדישם, וחלה הקדשתו כיון שכבר זכה בהם, ו**הדר הדריהו** –
 27 ואחר כך החזירם לקן, וחזרה האם לרבוץ עליהם, ועל זה אמרה
 28 המשנה שכיון שהאפרוחים קדושים אין חיוב לשלח את האם. גם
 29 ביאור זה יש לדחות, **דהאי** – שהרי באופן זה שכבר זכה באפרוחים,
 30 **אפילו בחולין נמי לא מיתייב** – גם בעופות של חולין פטור הוא
 31 משילוח הקן, **דתנא ברייתא**, אם **נמל את הבנים** בומק שלא הייתה
 32 שם האם, ו**תהוידין לקו**, ו**אחר כך חזרה האם לרבוץ עליהם**, **פטור**
 33 **מלשלח**, כיון שבשעה שהגביהם כדי לזכות בהם פקעה ממנו מצוה
 34 זו מחמת שנעשו מזומנים, ולא מועיל מה שמחזיר את האפרוחים
 35 לקן, ואין חילוק בין חולין להקדש.

36 **ואלא** אם תאמר שמדובר באופן **דאגבהיהו לאם** – שהגביה את האם
 37 וזכה בה לעצמו, ו**אקדשיה**, ו**חזרה** – ואחר כך חזרה לרבוץ עליהם,
 38 שבאופן זה פטור ממצות שילוח הקן כיון שהאם שייכת להקדש ולא
 39 מתקיים בה הפסוק **שלח תשלח את האם**, גם זאת יש לדחות,
 40 דבאופן כזה כבר **מעיקרא** – מתחילה כשמצא את הקן, כבר **איתייב**
 41 **ליה בשלוחו** – התחייב המוצא בשילוח הקן, וחיוב זה הוא **מפני**
 42 **דאקדישה** – קודם שהקדישה, ואין המצוה פוקעת ממנו אף אחרי
 43 שהקדישה. ומוכיחה הגמרא דין זה: **דתניא ברייתא** לגבי מצות
 44 כיסוי הדם, שאינה נוהגת בחיות של הקדש, **רבי יוחנן בן יוסף**
 45 **אומר**, אדם שהקדיש תיה, ו**אחר כך שתטה**, **פטור מלכפות** את
 46 דמה, כיון שהיה של הקדש פטורה מכיסוי הדם. אבל אם **שתטה**
 47 תחילה, ו**אחר כך הקדישה**, **חייב לכפות** את דמה, **כיון שפבר**
 48 **נתתיב בכסוי הדם קודם שיבא ליד הקדש**, והוא הדין כאן, כיון
 49 שכבר התחייב במצות שילוח הקן קודם שהקדיש את האם, אינו
 50 נפטור מהמצוה אף לאחר הקדשתה.

51 הגמרא מביאה שני ביאורים בדין זה שבמשנתינו. משיבה הגמרא:
 52 **רב אמר**, מדובר במשנה **באדם המקדיש פירות שוכבו** – שהקדיש
 53 האדם את הגזלים שיוולדו מהעופות שבשוכבו, השייכים לו,
 54 להביאם כעולת נדבה, ו**וקרדו** – וברחו אותם גזלים למקום הפקר,
 55 ובנו שם קן והטילו ביצים, ונמצא שהם קדושים אך אינם מזומנים
 56 ברשותו, ואם היו אלו עופות של חולין היה חיוב שילוח הקן, ורק
 57 כיון שהם מוקדשים, פטור.

58 ביאור נוסף: ו**שמואל אמר**, מדובר במשנה **באדם המקדיש את**

59 **תרנגולתו לבדק תפית**, שהרי אינה ראויה למזבח, ומרדה וקיננה
 60 בפרדס והטילה ביצים במקום הפקר שאינו מזומן לו, ואם היתה
 61 תרנגולת זו תרנגולת של חולין היה חיוב המוצא בשילוחה, וכיון
 62 שהיא קדושה לבדק תפית, פטור המוצא משילוחה.

63 הגמרא מבארת מדוע נחלקו רב ושמואל בביאור המשנה. שואלת
 64 הגמרא: **בשלמא** – מובן הדבר מדוע **שמואל לא אמר כרב**,
 65 שמדובר במקדיש פירות שוכבו, והיינו משום **דקא מוקים לה** –
 66 שהוא מעמיד את המשנה אפילו **בקרשי תפית**, כדי לחדש
 67 שאף בזה, שאין זו קדושת הגוף, פטור משילוח הקן, כיון שלא יכול
 68 להתקיים הפסוק **שלח תשלח את האם**. **אלא רב** שהעמיד במקדיש
 69 פירות שוכבו, **מאי טעמא לא אמר בשמואל**, שמדובר בקדשי בדק
 70 הבית.

71 משיבה הגמרא: **אמר לך רב**, **דוקא** באופן זה **קפטרין משילוחו** – יש
 72 פטור ממצות שילוח הקן, והיינו, **בגזן** במקדיש **פירות שוכבו**,
 73 **דקרשי מוכח נינהו** – שחלה עליהם קדושה להקריבם על גבי
 74 המזבח, **דכיון דקרשי בקדושת הגוף**, **לא פקעה קדושתיהו**
 75 **מינייהו** – אין קדושתם פוקעת מהם אף אחרי שברחו מבית בעליהם.
 76 **אבל במקדיש תרנגולתו לבדק תפית**, **דלא קרשי מוכח** הם, שהרי
 77 אין תרנגולים קרבים על גבי המזבח, **דקדושת דמים בעלמא הוא** –
 78 שחלה עליה רק קדושת דמים לבדק תפית, **כיון דמירדה התרנגולת**
 79 **וברחה מביתו**, **פקעה קדושתיהו** – פקעה קדושתם, והיא **תיבת**
 80 **בשילוחה**, ככל עוף של חולין.

81 ו**שמואל אמר**, ניתן להעמיד את המשנה במקדיש תרנגולתו לבדק
 82 הבית, כיון שאף עופות הקדושים בקדושת בדק הבית שברחו
 83 נשארים בקדושתם, **כיון דכל היבא דאיתיה** – בכל מקום שהם
 84 נמצאים, **כבי גזא דרממנא איתא** – הרי הם בבית אוצרו של הקב"ה,
 85 כלומר, כל מקום בו נמצא רבו של הקדש הרי הוא ברשות הקב"ה.
 86 **דתיב (תהלים כד א) 'לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה**, ומשום כך
 87 אין קדושתם פוקעת אף אם מרדו וברחו.

88 הגמרא מביאה אמוראים נוספים שנחלקו בסברא זו: **וכן אמר רבי**
 89 **יוחנן** בדברי שמואל, שמשנתנו הפוטרת עופות מוקדשים משילוח
 90 הקן עוסקת **במקדיש תרנגולתו לבדק תפית**, ו**מירדה וקיננה בפרדס**.
 91 **אמר ליה** – הקשה לו **רבי שמעון בן לקיש**, והרי **כיון שמירדה**
 92 התרנגולת ונעשית הפקר, **פקעה ליה קדושתה** ויצאה לחולין, ושוב
 93 יש חיוב לשלחה. **אמר ליה רבי יוחנן**, קדושת התרנגולת אינה
 94 פוקעת במירדתה, כיון שבכל מקום שהיא נמצאת, **כבי גזא דרממנא**
 95 **איתא** – ברשות הקב"ה היא נמצאת, **דתיב (שם) 'לה' הארץ**
 96 **ומלואה**.

97 הגמרא מקשה סתירה בדברי רבי יוחנן וריש לקיש: **ורמי דרבי יוחנן**
 98 **אדרבי יוחנן**, **ורמי דרבי שמעון בן לקיש אדרבי שמעון בן לקיש**
 99 – יש סתירה מדברי רבי יוחנן בדין זה לדבריו במקום אחר, ומדברי
 100 ריש לקיש בדין זה לדבריו במקום אחר, **ואיתמר**, אדם האומר **מנה**
 101 **זה לבדק תפית**, ו**נננכו המעות או נאכדו מרשותו**, **רבי יוחנן אמר**,
 102 **תיב המקדיש באתריותו עד שיבואו לידי גזפר**, ועליו ליתן מנה
 103 אחר. **וריש לקיש אמר**, **כל היבא דאיתיה כבי גזא דרממנא**
 104 **איתיה**, **דתיב 'לה' הארץ ומלואה**, ונמצא שאין המעות אבודים
 105 מזההקדש, וממילא אינו חייב ליתן מנה אחר תמורתם. מסיימת
 106 הגמרא: **קשיא דריש לקיש אדריש לקיש**, שהרי לגבי שילוח הקן
 107 הוא סובר שקדושת בדק הבית של התרנגולת פוקעת על ידי
 108 בריחתה, ואילו לגבי המקדיש מנה הוא סובר, שאין המעות נחשבים
 109 אבודים אלא ברשות הקב"ה. וכן **קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן**,
 110 שהרי לגבי שילוח הקן הוא סובר שהתרנגולת נשארת ברשות גבוה
 111 ובקדושת בדק הבית אף אם מרדה וברחה, ואילו לגבי המקדיש מנה
 112 ואבד או נגנב, הוא סובר שהמקדיש חייב לשלם מנה אחר להקדש,
 113 תחת אותו מנה שאבד או נגנב, ולכאורה דין זה הוא משום שבזה
 114 שנגנב המנה או אבד הוא יצא מרשות גבוה.

115 מתרצת הגמרא: **דריש לקיש אדריש לקיש לא קשיא**, כיון שיש
 116 לחלק בין שני האופנים, **הא** – מה שאמר ריש לקיש לגבי שילוח הקן,

54 ריש לקיש.

55 מתרצת הגמרא: **הֲנֵי מִלֵּי** – דבר זה, שבאומר 'הרי עלי' יש חיוב

56 אחריות אף בקדשי בדק הבית, הוא רק **הֵיכָל** (באופן דַּמְתַּת הַשּׁוֹר,

57 וכן באופן שֶׁנֶּפֶל הַפִּיט, שבאופנים אלו המקדיש חַיִּיב לְשֵׁלֵם, כיון

58 דְּלִיתְנָהוּ – שאין הבית והשור קיימים בעולם כלל. **אֲכַל הֵיכָל**

59 דְּלִיתְנָהוּ – אבל באופן שהממון שהוקדש נמצא בעולם, אלא שנגבב

60 או אבד, בזה סובר ריש לקיש, **כָּל הֵיכָל דְּאִיתִיה** – שבכל מקום

61 שההקדש נמצא, **כְּפִי נְזָא דְּרַחֲמֵנָא אִיתִיה** – הרי זה כמי שברשות

62 הקב"ה הוא נמצא. **דְּכִתְיֵב** (תהלים כד א) **לְהָא הָאֲרֵץ וּמְלוֹאָהָ וְגו'**, והרי

63 זה כמי שקיים את נדרו.

64 אגב הנידון שהובא בגמרא לגבי חיוב אחריותו של המקדיש, הגמרא

65 מוסיפה ומביאה מימרא בענין אחריות אדם לגבי הקדשות של ערכין:

66 **אָמַר רַב הַמְנוּנָא, הַכֹּל מוֹדִים** – גם רבי יוחנן וגם ריש לקיש סוברים

67 דבר זה, **דְּבַעֲרֵכִין** – אדם המתחייב ליתן להקדש את ערך עצמו או

68 ערך אדם אחר, **אִף עַל גַּב דְּאָמַר 'עֲרֵכִי עָלַי'**, והפריש מעות לצורך

69 כך, **לֹא מִיִּחְיִיב** אותו אדם באחריות המעות, ואם אבדו או נגבבו

70 פטור מליתן מעות אחרים. **וּמֵאֵי מַעֲמָא** – מה הטעם בדין זה, בשונה

71 משאר הקדשות, כיון **דְּלֹא מִיתְמַר לִיה כְּלֵא עָלַי** – שאי אפשר לומר

72 לשון הערכה ללא תיבת 'עלי', ומשום כך אין אמירת 'עלי' בערכין

73 מחייב באחריות. ומבאר רב המנונא את דבריו, **הֵיכִי לִימָא** – כיצד

74 יאמר אותו אדם שרוצה להתחייב בערך עצמו או בערך אדם אחר,

75 ואינו רוצה להתחייב באחריות. **לִימָא 'עֲרֵכִי'** – אם יאמר רק 'ערכי'

76 ולא יאמר 'עלי', הרי לא ביאר בכך **אִמְאָן** – על מי מוטל להביא את

77 חיוב ערכו. וכן כשבא להעריך אדם אחר, **לִימָא 'עֲרֵךְ פְּלוּנִי'** – אם

78 יאמר רק 'ערך פלוני' ולא יאמר 'עלי', גם כן אין דבריו מבוארים,

79 **אִמְאָן** – על מי מוטל חיוב זה. ולכן כשהוא אומר לשון 'ערכי עלי',

80 או לשון 'ערך פלוני עלי', אין כוונתו לשעבד את עצמו לעולם אלא

81 רק לבאר רך המתחייב, ולאחר שהפריש מעות לצורך הערך

82 שהתחייב בו, נפטר מאחריות המעות.

83 מקשה הגמרא: **מִתְקִיף לָהּ רַבָּא** – הקשה רבא על דברי רב המנונא,

84 מדוע אתה אומר שאדם אינו יכול להתחייב בערכין ללא נקישת

85 לשון 'עלי', **לִימָא** – והרי יכול הוא לומר **הֲרִינִי עֲרֵכִיב'**, שמשמע

86 מדבריו, הריני מתחייב לשלם את ערכי, וכן יכול לומר **הֲרִינִי בְּעֵרְךָ**

87 **פְּלוּנִי'**, שמשמע מדבריו, הריני מתחייב לשלם את ערך פלוני, ואם

88 בכל זאת לא אמר לשון זו, אלא אמר 'ערכי עלי' או 'ערך פלוני עלי',

89 הרי שבאמירת 'עלי' הוא חייב את עצמו באחריות המעות עד שיתנם

90 ליד הגזבר.

91 ממשיכה הגמרא ומקשה: **וְעוֹד קְשָׁה** על דברי רב המנונא, **דְּתַנִּיא**

92 **בְּרִיתָא, רַבִּי נֶתָן אֹמֵר**, נאמר בפסוק לגבי אדם המקדיש שדה

93 מקנה, שהיא ברשות הקדש עד היובל, ואם רצונו לפדותה קודם לכן,

94 עליו לשלם להקדש את שווי מה שהקדיש, והיינו דמי התבואות

95 שעתידה השדה להוציא עד שנת היובל, ואמרה תורה (ויקרא כו ב)

96 **יִחָשֵׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִקְסַת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְנָתַן אֶת הָעֶרְכָּךְ**

97 **בַּיּוֹם הַהוּא קָדֵשׁ לַה'**, ולכאורה קשה, מדוע נאמר בפסוק לשון 'ונתן'

98 את הערך ביום ההוא/ והרי אין מדובר כאן בערכין אלא בהקדשת

99 שדות, והיה די לכתוב רק 'ונתן אותו ביום ההוא/ ומה תלמוד לומר

100 – מה באה התורה להשמיענו בלשון זו. ומבארת הברייתא, **לְפִי**

101 **שִׁמְצִינוּ בְּהַקְדְּשוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת** (מעשר שני) **שִׁמְתַּחֲלָלִין עַל מַעוֹת**

102 **שִׁבְחֻלִין**, ואם אותם מעות נגנבו או **שִׁאֲבָדוּ**, הבעלים **אֵינָן חַיִּיבִין**

103 **בְּאֲחֵרֵיֹתָן**, משום שנאמר לגבי שאר הקדשות (שם כו טו), **וְאִם**

104 **הַמְקִדֵּשׁ יִגְאֵל אֶת בֵּיתוֹ וְיִסַּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף עֲרַכְךָ עָלָיו וְהָיָה לוֹ**, והיינו

105 שמיד כשהפריש את המעות והוסיף את החומש יצא ההקדש לחולין,

106 שהרי לא נאמרה בפסוק זה לשון נתינה.

1 שפקעה קדושת בדק הבית בבריחת התרנגולת, היינו **מִכְּמִי דְּשִׁמְעִיה**

2 **מֵרַבִּי יוֹחָנָן רַבִּיה** – קודם ששמע כלל זה מרבי יוחנן רבו, שממון

3 הקדש נחשב לעולם כברשות גבוה. **וְהָא** – מה שאמר לגבי המקדיש

4 מנה ואבד או נגבב, שאינו חייב ממון אחר, היינו **לְכַתְּרָא** – לאחר

5 דְּשִׁמְעִיה **מֵרַבִּי יוֹחָנָן רַבִּיה**, והסכים לדבריו וקיבל ממנו כלל זה.

6 שואלת הגמרא: **אֲלָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֲדַרְבֵּי יוֹחָנָן** – הסתירה שהקשינו

7 בדברי רבי יוחנן עצמו, **קִשְׁיָא** – עדיין קשה. ממשיכה הגמרא

8 ומתרצת: **דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֲדַרְבֵּי יוֹחָנָן נְמִי לֹא קִשְׁיָא**, כיון שיש לחלק

9 בין שני האופנים, **הָא** – מה שאמר רבי יוחנן שהמקדיש חייב

10 באחריות המעות היינו באופן **דְּאָמַר 'הרי עלי' מנה** לבדק הבית/

11 ואחר כך הפריש מנה ונגבב או אבד, שכיון שקייב את גופו בנתינת

12 מנה, אינו נפטר מחיובו עד שיתן בפועל מנה לגזבר, **וְהָא** – מה שאמר

13 רבי יוחנן שקדושת הגוף של התרנגולת אינה פוקעת בבריחתה, היינו

14 באופן **דְּאָמַר** על התרנגולת **'הרי זו הקדש'**, שבאופן זה, אף לאחר

15 שברחה התרנגולת, היא נשארה בקדושתה.

16 מקשה הגמרא: לדברייך, שבאופן שאמר 'הרי עלי מנה' סובר רבי

17 יוחנן שהמקדיש חייב באחריות המנה, **מִכְּלָל** – משמע מכך, **דְּרַבִּי**

18 **שִׁמְעוֹן בֶּן לֵקִישׁ** החולק עליו ואומר שהמקדיש פטור מאחריות ואינו

19 חייב ליתן מנה אחר להקדש, סובר **דָּאף עַל גַּב דְּאָמַר 'הרי עלי' מנה'**

20 **לֹא מְחִיִּיב** – אין המקדיש מתחייב באחריות המעות ואינו צריך ליתן

21 מנה אחר. ויש להקשות על משמעות זו, **(וְהִתְנִיא) [וְהִתְנָן]** – והרי

22 שנינו במשנה (קנים פ"א מ"א), **אִיזוּהוּ נֶדֶר וְאִיזוּ הֵיא נְדָבָה, נֶדֶר** זהו

23 **הָאוֹמֵר 'הרי עלי עוֹלָה'**, שבאמירתו הוא מחייב את עצמו להביא

24 עולה, **וְנְדָבָה** זהו **הָאוֹמֵר 'הרי זו עוֹלָה'**, שאינו מחייב את עצמו אלא

25 מקדיש בהמה מסוימת לקרבן. מבארת המשנה, **וְמָה החילוק בֵּין נֶדֶר**

26 **לְנְדָבָה**, שלגבי נֶדֶר הדין הוא שאם הקדיש בהמה ואמר שתהא

27 לקיום נדרו, **וְמָתָה הבהמה או שנגנבה או שִׁאֲבָדָה**, חַיִּיב המקדיש

28 **בְּאֲחֵרֵיֹתָהּ**, ועליו להביא בהמה אחרת לקיום נדרו. אבל המקדיש

29 **בְּנְדָבָה**, אם **מָתָה הבהמה או שנגנבה או שִׁאֲבָדָה**, **אֵינּוּ חַיִּיב**

30 **בְּאֲחֵרֵיֹתָהּ**, שהרי לא מוטל עליו חיוב להביא קרבן, אלא כיון

31 שהקדיש בהמה זו לקרבן עליו להקריבה, אך אם אבדה או נגנבה

32 אינו חייב בתשלום דמיה. ואם כן, מוכח מדברי המשנה שאדם שאמר

33 'הרי עלי', מוטל עליו אחריות, ואף אם אבדה הבהמה או נגנבה עליו

34 להביא קרבן אחר, ושלא כדברי ריש לקיש שגם האומר 'הרי עלי'

35 מנה לבדק הבית' אינו חייב באחריות המנה שהקדיש.

36 מתרצת הגמרא: **אָמַר לָהּ רִישׁ לְקִישׁ, הֲנֵי מִלֵּי** – כלל זה, שהאומר

37 'הרי עלי עולה' חייב באחריותו, הוא רק **בְּקִדְּשֵׁי מוֹזְבֵּת**, דכל זמן

38 שלא הביא את קרבנו לעזרה, **מְחוּסְרָה הוּא, וְאִם מָתָה או**

39 **נגנבה או אבדה הבהמה קודם שהביאה לעזרה, לא קיים את נדרו,**

40 ולכן הוא חייב להביא קרבן אחר. **אֲכַל כשמתחייב את עצמו להביא**

41 **קִדְּשֵׁי בְּדֵק הַפִּיט**, דָּאף אם לא הביאו לגזבר, **לֹא מְחוּסְרָה הַקְּרָבָה**

42 הוא, משום שמיד כשהקדישו נכנס החפץ לרשות הקדש וקיים בזה

43 את נדרו, **אִף עַל גַּב דְּאָמַר לשון 'הרי עלי', לֹא מְחִיִּיב** – אין

44 המקדיש חייב באחריותו, כיון שכבר קיים את דבריו.

45 מוסיפה הגמרא להקשות על ריש לקיש: **וְהִתְנָן** – והרי שנינו

46 במשנה (ערכין כ), **הָאוֹמֵר שוֹר זֶה עוֹלָה**, או שאמר **בֵּית זֶה קִרְבָּן**

47 (קודש לבדק הבית), אם **מָת הַשּׁוֹר או נֶפֶל הַפִּיט, אֵינּוּ חַיִּיב**

48 **בְּאֲחֵרֵיֹתָן**, אבל אם אמר שוֹר זֶה עוֹלָה או שאמר בֵּית זֶה

49 **עָלַי קִרְבָּן**, אף שאמר לשון זה/ מכל מקום, כיון שאמר גם לשון

50 **עָלַי**, הרי חייב את עצמו להביא את השור לגזבר לעזרה להקריבו

51 כעולה, ולמכור את הבית ולהביא את דמיו לגזבר, ולכן אם **מָת**

52 **הַשּׁוֹר** וכן אם **נֶפֶל הַפִּיט, חַיִּיב לְשֵׁלֵם**, ומוכח מדברי המשנה, שאף

53 הנודר לבדק הבית בלשון 'הרי עלי' חייב באחריותו, ושלא כדברי

59 תְּבִילָה, שהוא מקום משתמר והם מזומנים בידו, וְכֵן יִזְנֵי הַרְדֵּי סִיאֹת
 60 שהם יזני הפקר שגדלות בין בני אדם וקננו בתוך הבית, פְּטוּר
 61 המוצאן מְשִׁילוֹתָ, כיון שאינם דומות לקן הנמצא 'בדרך', אלא הם
 62 קנויים לו ומזומנים לפניו.
 63 הגמרא מבארת את האמור בברייתא: אָמַר מַר בְּרִייתָא, מַה דְּרָךְ
 64 שְׂאִין קִנּוּ בְּדָרְךָ, אָף כֵּל שְׂאִין קִנּוּ בְּדָרְךָ. שואלת הגמרא: הֲאֵלָּא לְמַה
 65 לִי – מדוע יש צורך ללמוד דין זה שחיוב שילוח הקן הוא רק באופן
 66 שאין קנו בידך מהמיעוט של דְּרָךְ/ הרי מְכִי יִקְרָא נִפְקָא – יש
 67 להוציא דין זה וללמוד זאת מהפסוק 'כִּי יִקְרָא/ וכפי שדרשנו לעיל
 68 (א"ע) מלשון הפסוק 'כִּי יִקְרָא, פָּרַט לְמִזְמִין שִׁפְטוֹר מְשִׁילוֹחַ כִּיּוֹן
 69 שאינו של הפקר. ועוד קשה, תיבת 'לְפָנֶיךָ' שנאמרה בפסוק לְמַה לִּי
 70 – מדוע הוצרכה התורה לכתוב תיבה זו כדי לדרוש ממנה שאף
 71 ברשות היחיד שאינה משתמרת שייכת מצוה זו, והרי סופינו לרבות
 72 כל מקום לחיוב שילוח הקן ממה שנאמר 'עַל הָאָרֶץ'. משיבה הגמרא:
 73 אָלָּא יש לדרוש באופן אחר, והיינו, מה שנאמר בפסוק 'לְפָנֶיךָ', נִצְרָךְ
 74 לְאֵתְנִי – לרבות את אותם עופות שְׁהִיוּ לְפָנֶיךָ – ברשותך, וּמְרֹדוֹ –
 75 וברחו, שאף הם נחשבים כאינם מזומנים, וחייבים בשילוח הקן. ומה
 76 שנאמר 'בְּדָרְךָ' גם כן בא ללמד כדבריו דָּרַב יְהוּדָה אָמַר רַב, דְּאָמַר
 77 רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מְצָא קִין בְּיָם, וכגון ששטף הים את האילן, והיה
 78 קן בראש האילן, חָיִיב המוצאן מְשִׁילוֹתָ, שְׁנָאמַר (ישעיה מג טז), כִּי
 79 אָמַר ה' הַגִּתָּן בְּיָם דְּרָךְ/ וְגו', ומבואר שלשון 'דרך' שאמרה התורה
 80 כוללת גם את הים.
 81 שואלת הגמרא: אָלָּא מַעֲתָה – לפי דברך, שכיון שהוזכר בפסוק
 82 לשון 'דרך' על ים שייכת שם מצות שילוח הקן, אם כן, מְצָא אדם קִין
 83 בְּשָׂמַיִם, על גבי עוף הפורח, שאף השמים קרויים דרך, דְּבִתְיָב (משלי
 84 ל ט), דְּרָךְ נֶשֶׁר בְּשָׁמַיִם, הֲכִי נִמְי דְּמִיתְיָב – האם גם בזה תאמר
 85 שחייבים מְשִׁילוֹתָ הַקֵּן, משיבה הגמרא: 'הַרְדֵּךְ נֶשֶׁר/ אִיקְרֵי – השמים
 86 מכונים 'דרך נשר', אבל 'הַרְדֵּךְ' סְתָמָא לֹא אִיקְרֵי – אין השמים
 87 מכונים סתם 'דרך', ולכן אינם כוללים במה שכתבה התורה לגבי
 88 שילוח הקן לשון 'דרך'.
 89 הגמרא דנה בדין קן שבראש האדם: אָמַרִי לִיהַּ פְּפוּנְאֵי לָרַב מִתְּנֵה
 90 – שאלו בני המקום ששמו פפונאי את רב מתנה, אם מְצָא אדם קִין
 91 בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל אָדָם אחר, מֵהוּ – מה דינו, כלומר, האם גם אופן זה
 92 התרבה ממה שנאמר 'עַל הָאָרֶץ', וממילא יש בו מצות שילוח הקן,
 93 או שאין זה בכלל 'עַל הָאָרֶץ', וממילא אין בו חיוב שילוח הקן. אָמַר
 94 להם רב מתנה, נאמר בפסוק לגבי הזמן שבו מרד אבשלום בדוד
 95 המלך (שמואל ב' טו לב), וַיְהִי יוֹד בָּא עַד הָרֵאשׁ אֲשֶׁר יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם
 96 לאלהים וְהִנֵּה לִקְרָאתוֹ חוֹשֵׁי הָאָרֶץ קְרוּעֵ בַתְּנִין וְאָדָמָה עַל רֵאשׁוֹ/
 97 ומכך שאף אחרי שהיתה האדמה על ראשו של חושי הארכי היא
 98 עדיין מכונה 'אדמה' ולא השתנה שמה ל'עפר', מוכח שאף האדם
 99 נחשב כחלק מהאדמה, וממילא כשאמרה התורה בפרשת שילוח
 100 הקן שנמצא הקן 'עַל הָאָרֶץ', אף אם מצאו בראשו של אדם הדין כן.
 101 הגמרא מביאה דברים נוספים ששאלו פפונאי את רב מתנה. עוד
 102 שאלו בני פפונאי את רב מתנה: מִשָּׂה מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין – היכן הוזכר
 103 בתורה לפני לידתו של משה רבינו, שעתיד לבא אדם זה לעולם.
 104 השיב להם רב מתנה: נאמר בפסוק לגבי דור המבול (בראשית ו א),
 105 וַיֹּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רַחֲמֵי בְּאָדָם לְעֵלְם בְּשָׁנָם הוּא בְּשָׁר וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה
 106 וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, ותיבת 'בְּשָׁנָם' היא בגימטריא 'משה', ורמזו בזה
 107 שעתיד לבוא לעולם אדם ששמו משה, ויחיה מאה ועשרים שנה.
 108 עוד שאלוה: הֲמִן מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין – היכן נרמז בתורה המעשה של
 109 המן הרשע, קודם שאירע מעשה זה. השיב להם רב מתנה: נאמר
 110 בתורה לגבי חטאו של אדם הראשון (שם יא ג), 'הֲמִן הֲעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
 111 לְבַלְתִּי אֲכָל אֶכְלֶךָ', ורמזו בתיבות 'המן העץ' שעתיד המן
 112 להיתלות על העץ.
 113 הוסיפו ושאלוה: אֲסִתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין – היכן רמז מעשה אסתר.
 114 השיב להם: שנאמר בפרשת הקללות (דברים לא יח), 'וְאֵנֹכִי הִסְתַּר
 115 אֲסִתִּיר פְּנֵי בְיָוִם הַהוּא עַל כֵּל הָרַעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָּנָה אֶל אֱלֹהִים
 116 אֲתָרִים', והיינו שיהיה זמן שהקדוש ברוך הוא יסתיר את פניו מעם

1 יָבוֹל היית לומר, אָף זֶה כֵּן – שגם בערכין הדין הוא כן, שדי
 2 בהפרשת המעות כדי להחשב כקיום חובו, ואם אבדו המעות לאחר
 3 הפרשתן פטור מלהפריש מעות אחרים תחתיהן, תְּלָמוּד לֹאמַר (ויקרא
 4 כו כג) וְנָתַן אֶת הָעֶרְבָךָ וְגו', כלומר שיש לתת את דמי הערך לכהן,
 5 ומשמע שרק תנינה ליד הגובר נחשבת כקיום חובו. וחלק זה של
 6 הפסוק אינו שייך לפודה את שדהו, אלא לענין ערכין, ולמדנתו
 7 התורה, שמעות אלו הניתנות מחמת ערכין, חולין הן עַד שְׁכִיבֹאוּ
 8 לְיַד הַגֹּבֵר, הרי מבואר בברייתא שבערכין אין אומרים שפטור
 9 מאחריות המעות, ושלא כדברי רב המנונא שאף אם אמר 'ערכי עלי'
 10 והפריש מעות אינו חייב באחריותן.
 11 מיישבת הגמרא: אָלָּא אִי אִיתְמַר הֲכִי אִיתְמַר – אלא מה שנאמר
 12 בשם רב המנונא, על כרחך שכך הוא נאמר, אָמַר רַב הֲמִנּוּנָא, הַבַּל
 13 מוֹדִים בְּעֶרְבֵיךָ, דָּאָף עַל גַּב דְּלֵא אָמַר 'עָלִי', אלא אמר 'הריני
 14 בערכי' או שאמר 'הריני בערך פלוני', והפריש מעות לחיובו, מִיתְיָב
 15 – מתחייב הוא באחריות המעות, משום דְּבִתְיָב וְנָתַן אֶת הָעֶרְבָךָ,
 16 ויש ללמוד מלשון הפסוק, שמעות שהופרשו לערך שהתחייב, חולין
 17 הן בְּדָרְךָ עַד שְׁכִיבֹאוּ לְיַד הַגֹּבֵר, וכדברי רבי נתן בברייתא.
 18 שנינו במשנה: הוֹמַר בְּכֶסֶף הָדָם וְכוּ' משילוח הקן, שכסוי הדם נוהג
 19 בחיה ובעוף, במזומן ובשאינן מזומן, ושילוח הקן אינו נוהג אלא בעוף,
 20 ואינו נוהג אלא בשאינו מזומן.
 21 הגמרא מביאה ברייתא בענין זה ששילוח הקן נוהג באינו מזומן: הֲנִנוּ
 22 רַבְּנֵי, נאמר בפסוק (דברים כב ב) 'כִּי יִקְרָא קִין צִפּוֹר לְפָנֶיךָ', שואלת
 23 הברייתא, מַה תְּלָמוּד לֹאמַר – מה מלמדנו הכתוב באומרו לשון זו
 24 של 'כִּי יִקְרָא'. משיבה הברייתא, לְפִי שְׁנָאמַר לגבי מצוה זו של
 25 שילוח הקן (שם כב ב) 'שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ',
 26 יָבוֹל היית לומר שכונת התורה בכך שכפלה את לשונה ואמרה
 27 'שִׁלַּח תְּשַׁלַּח', שאדם יחזור – יחפש בְּהֵרִים וּנְבָעוֹת כְּרִי שִׁמְצָא קִין
 28 ויקיים מצוה זו, תְּלָמוּד לֹאמַר 'כִּי יִקְרָא', ללמד שאין מצוה זו שייכת
 29 אלא בְּמִאֲוָרַע לְפָנֶיךָ – כשקרה הדבר שמצאת קן, ולא מוטל עליך
 30 לחפש.
 31 הברייתא דורשת את המשך לשון הפסוק: נאמר בפרשת שילוח הקן,
 32 'קִין, ויש לדרוש מתיבה זו, שחיוב שילוח הקן הוא מְכַל מְכֹוֹם – בכל
 33 אופן שיהיה, ואפילו אם אין בקן אלא ביצה אחת או אפרוח אחד,
 34 כמבואר גם במשנה לקמן (קמ"ב). ותיבת 'צִפּוֹר' באה ללמד, שדווקא
 35 בְּהַתּוֹרָה יש חיוב שילוח, וְלֹא בְּמִטְמְאָה, ומהנאמר 'לְפָנֶיךָ' יש לדרוש,
 36 שחיוב שילוח הקן הוא אף בקן שִׁפְרֵי שוֹת, הַיְחִיד, וכגון בפרדס או
 37 בחצר שאינה משתמרת, שמקומות האלו אינם קונים בקנין חצר,
 38 וכיון שאין הבעלים זוכים בקן אין הוא נחשב כ'מזומן'. ומהנאמר
 39 'בְּדָרְךָ' יש לדרוש, שחיוב שילוח הקן הוא אף בקן שִׁפְרֵי שוֹת הַרְבִּים.
 40 מבארת הברייתא, אם מצא קן פְּאִילָנוֹת, מִנֵּין שחייב בשילוח הקן,
 41 ואין אומרים שהחיוב הוא רק בקן שעל הארץ, תְּלָמוּד לֹאמַר 'כָּבֵל
 42 עֵץ'. עוד מבארת הברייתא, מצא קן פְּבוֹרֹת שִׁיחִין וּמְעֻרוֹת, מִנֵּין
 43 שאף בזה יש מצות שילוח, תְּלָמוּד לֹאמַר 'אוֹ עַל הָאָרֶץ', והיינו, שכל
 44 מקום שהוא על הארץ יש בו חיוב שילוח הקן.
 45 שואלת הברייתא: וְכִי מֵאַחַר שְׁפֹפְנֵי לְרַבּוֹת כֵּל דְּבָר, שהרי נאמר
 46 'עַל הָאָרֶץ', וכפי שנדרש לעיל, אם כן, תיבות 'לְפָנֶיךָ' המרבות
 47 את רשות היחיד ואת רשות הרבים, לְמַה לִּי – מדוע כתבה אותם
 48 התורה, והרי היה די בכך שתכתוב 'בכל עץ או על הארץ', שמשמע
 49 שריבוי זה הוא בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים. משיבה
 50 הברייתא: אלא בא הפסוק לֹאמַר לָךְ, מַה דְּרָךְ שְׂאִין קִנּוּ בְּדָרְךָ,
 51 כלומר, שאינו מזומן לך ואינו קנוי לך, שהרי זו רשות הרבים, אָף כֵּל
 52 מקום שְׂאִין קִנּוּ בְּדָרְךָ, חייב בשילוח, מְכָאֵן אָמְרוּ חכמים, יִזְנֵי שוֹבְךָ
 53 יִזְנֵי עֲלֵייהָ, שהם יזני הפקר ומקננים בשובכים ובעליות, שְׁקָנְנוּ
 54 בְּמִטְפִּיחִין – בפכים קטנים שנוטנים בחומות כדי שיקננו שם עופות
 55 הבר, וּבְבִירוֹת – בדירות ובמגדלים שבעיר, וְכֵן אֲוִוִין וְתַרְנַנְגוּלִין
 56 שְׁמַרְדוּ וברחו מהבית, והרי הם הפקר, שְׁקָנְנוּ בְּפָרְדִים, שהוא מקום
 57 הפקר, חָיִיב המוצאן מְשִׁילוֹתָ, כיון שאינם שלו ואף אינם מזומנים
 58 לפניו. אָבֵל אם לא מרדו האווזים והתרנגולים, אלא קָנְנוּ בְּתוֹךְ

8 לְאֶרֶץ לְשֵׁשִׁים רְבּוּא בּוֹכְבִים: - הרי כפי שנאמר בזהר על משה
 9 רבנו, כך הדבר גם בצדיקים המאירים ל'גידולי גידולין', לתלמידים
 10 ולתלמידי תלמידים וכו',
 11 המקבלים מהארת תורתו
 12 ועבודתו כשהם מתנהגים
 13 בהתאם להוראותיו בעניני
 14 תורה ועבודה.

אגרת הקדש

בכל הרא ודרא לששים רבוא נשמות כמו שמש
 המאיר מתחת לארץ לששים רבוא כוכבים:

1 מְתַשְׁמֵת הָאֲרֵצוֹ כְּכֹל דְרָא וְדָרָא - דור ודור, לששים רבוא
 2 נְשָׁמוֹת, - לשש מאות אלף נשמות, שהן שרשים שכל שאר
 3 הנשמות הן ניצוצות
 4 מנשמות שרשיות אלו, כפי
 5 שהוסבר בפרק ל"ז בחלק 1
 6 ראשון של ספר ה'תניא',
 7 כְּמוֹ שְׁמֵשׁ הַמְּאִיר מִתַּחַת

המשך ביאור למסכת חולין ליום שבת קודש עמ' ב

44 שְׂרָץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לְכֶם, וְכֵן נֹאמַר (ויקרא יא יג) יָאֵת אֱלֹה תִשְׁקְצוּ
 45 מִן הָעוֹף. אבל לגבי לשון 'צפור', מְהוֹר אֲשַׁכְּחֵן דְּאִיקְרִי 'צפור' -
 46 על עוף טהור מצאנו שכינתה אותו התורה בלשון צפור, ואילו את
 47 הַטָּמֵא, לֹא אֲשַׁכְּחֵן דְּאִיקְרִי צִפּוֹר - לא מצאנו שכינתה אותו
 48 התורה בלשון צפור, וכיון שבפרשת שילוח הקן נאמר 'קן צפור', יש
 49 ללמוד שכוונתה דווקא לטהורים.
 50 הגמרא דנה בדברי רבי יצחק. מקשה הגמרא: תָּא שְׁמַע - בא ושמע
 51 ראייה שגם עוף טמא מכונה 'צפור'. נאמר בפסוק לגבי איסור עשיית
 52 פסל (דברים ד טו-יז), 'פֶּן תִּשְׁחַתּוּן וְעִשִׂיתֶם לְכֶם פֶּסֶל תַּמוּנַת כָּל סֶמֶל וְגו'
 53 תְּכַנִּית כָּל צִפּוֹר כְּנֶפֶף. ויש להקשות, מָא - מה היא כוונת הפסוק,
 54 לָאו - האם אין הכוונה בלשון 'צפור' לאסור עשיית תבנית בין של
 55 עוף טהור ובין של עוף טמא, שהרי בודאי האיסור הוא גם לעשות
 56 תבנית של עוף טמא, ובלשון 'כְּנֶפֶף' הכוונה היא לאסור עשיית תבנית
 57 של הַנְּבִיִם. מתרצת הגמרא: לָאו - אין זה ביאור הפסוק, אלא
 58 כשנאמר 'צפור' הכוונה היא רק לעוף טהור, וכשנאמר 'כְּנֶפֶף'
 59 הכוונה היא לעוף טמא וְהַנְּבִיִם.
 60 מוסיפה הגמרא ומקשה על רבי יצחק: תָּא שְׁמַע, נאמר בפסוק
 61 בתהלים על הבריאה כולה שמהללת את ה' (תהלים קמח יג), 'תְּחַיֶּה
 62 וְכָל בְּהֵמָה רִמְשׁ וְצִפּוֹר כְּנֶפֶף וְגו' יְהַלְלוּ אֵת שֵׁם ה', והרי בודאי
 63 כוונת דוד המלך שאף העופות הטמאים מהללים את ה'. ויש
 64 להקשות, מָא - מה היא כוונת הפסוק, לָאו - האם אין הכוונה
 65 ש'צפור' היינו בין עוף טהור ובין עוף טמא, וְאִילו 'כְּנֶפֶף' היינו
 66 הַנְּבִיִם. מתרצת הגמרא: לָאו - אין זה פירוש הפסוק, אלא צִפּוֹר היינו
 67 עוף טהור, וְכְנֶפֶף' היינו עוף טמא וְהַנְּבִיִם.
 68 עוד מקשה הגמרא על רבי יצחק: תָּא שְׁמַע, נאמר בפסוק לגבי בעלי
 69 החיים שנכנסו לתיבת נח (בראשית ז יז), 'כָּל צִפּוֹר כָּל כְּנֶפֶף וּמָא -
 70 מה היא כוונת הפסוק, לָאו - האם אין זה כְּנֶפֶף וְשִׁנְיִן - כמו שהקשינו
 71 לעיל, שמוכח מפסוק זה ש'צפור' נאמרה אף על עוף טמא, שהרי אף
 72 הם נכנסו לתיבת נח, ואילו 'כָּל כְּנֶפֶף' נאמר על החגבים. מתרצת
 73 הגמרא: לָאו - אין זו כוונת הפסוק, אלא יש לבאר כְּנֶפֶף וְשִׁנְיִן - כמו
 74 שתייצגנו את הקושיות לעיל, ש'כל צפור' זהו עוף טהור, ו'כל כנף'
 75 היינו עוף טמא וחגבים.
 76 מוסיפה הגמרא ומקשה על רבי יצחק: תָּא שְׁמַע, נאמר בנבואת
 77 יחזקאל (יחזקאל לט ט) לגבי מלחמת גוג ומגוג, 'וְאֵתָה בֵּן אָדָם כֹּה אָמַר
 78 אֲדֹנָי אֱלֹהִים אָמַר לְצִפּוֹר כָּל כְּנֶפֶף וְלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה הִקְבְּצוּ וְבֹאוּ
 79 הַאֲסָפוּ מִסְבִּיבֵי עַל זְבָחֵי אֲשֶׁר אֲנִי זָבַח לְכֶם זְבַח גְּדוּל עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל
 80 וְאֶכְלֶתֶם בָּשָׂר וְשִׁיתֶם דָּם'. ויש להקשות, מָא - מה היא כוונת
 81 הפסוק, לָאו - האם אין זה כְּנֶפֶף וְשִׁנְיִן לעיל, שלשון 'צפור' נאמרה
 82 בין על עוף טהור ובין על עוף טמא, ולשון 'כָּל כְּנֶפֶף' נאמרה על חגבים.
 83 מתרצת הגמרא: לָאו, אלא כְּנֶפֶף וְשִׁנְיִן, שלשון 'צפור' נאמרה על עוף
 84 טהור, ו'כל כנף' כולל את העופות הטמאים והחגבים.
 85 מוסיפה הגמרא ומקשה על רבי יצחק: תָּא שְׁמַע, נאמר לגבי חלומו
 86 של נבוכדנצר, שראה אילן גדול ואדיר עולה מן הקרקע,

1 ישראל, ותהיה אז גירת המן, והיה זה בזמן אסתר המלכה.
 2 שאלוהו עוד: מְרַדְכֵי מִן הַתּוֹרָה, מְנִין - היכן נרמזה בתורה פרשת
 3 גדולתו של מרדכי. השיב להם רב מתנה: דְּכַתִּיב בפרשת הכנת שמן
 4 המשחה (שמות לב) 'וְאֵתָה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֵר דְּרֹר', וּמִתְרַגְּמִינָן
 5 - והתרגום של תיבות אלו הוא 'מִיָּרָא דְכִנְיָא', הדומה לשמו של
 6 מרדכי, וכשם שהמירא דכיא' הוא ראש לכל הבשמים, כך מרדכי
 7 הוא ראש לכל ה'בשמים', והיינו הצדיקים ואנשי כנסת הגדולה.
 8 שנינו במשנה: 'וְאִיהוּ שְׂאִינוּ מוֹזְמִין וְכוּ' כגון אווזין ותרגולים שקנו
 9 בפרדס, אבל אם קנו בבית, וכן יוני הרדסיאות, פטור משילוח.
 10 הגמרא מביאה שני גירסאות שחלוקים בביאור מהם 'יוני הרדסיאות':
 11 רְבִי הֵינִי וְרְבִי שְׁמַעוֹן נַחֲלִקוּ בגירסא של משנתנו, חַד תְּנִי - אחד
 12 מהם שנה לשון 'יוני הַרְדְּסִיאוֹת', וְחַד תְּנִי - והאחר שנה לשון 'יוני
 13 הַרְדְּסִיאוֹת'.
 14 מבאר הגמרא את המשנה לפי גרסאותיהם: מָאן דְּתְנִי - אותו
 15 ששנה 'הַרְדְּסִיאוֹת', מפרש שהיו יונים אלו מכונות כן על שם
 16 הוֹרְדוֹם המלך, שהוא שהתחיל לגדל יונים אלו. וּמָאן דְּתְנִי
 17 'הַרְדְּסִיאוֹת', מפרש שהיו מכונות כן על שם מְקוֹמָן של יונים אלו.
 18 הגמרא מביאה מעשה בענין 'יוני הרדסיאות': אָמַר רַב כְּהֵנָא, לְרִידֵי
 19 תְּוִיָּין - אני ראיתי את אותן יונים שהן צאצאיהם של יוני הורדוס,
 20 וְקוּיָמָן שִׁיתְּבַר דְּרִי - והם עומדים בשש עשרה שורות, בְּפִתֵי מִילָא
 21 - ואורכה של כל שורה הוא רוחב מיל, וְהָהּ קָרָא 'קוּרֵי קוּרֵי' - והיו
 22 היונים קוראים 'אדון אדון', שכן הרגילים הורדוס לומר, כדי לחזק
 23 את מלכותו. הָהּ חַד מִיְנֵיהוּ - היתה יונה אחת ביניהם, דְּלֹא הָהּ
 24 קָרִי - שלא היתה קוראת 'קוּרֵי קוּרֵי'. אָמַרְהָ לָהּ חֲכָרְתָּהּ של היונה,
 25 סוּמָא - עיוורת, כלומר, שטשה שאינה רואה כיצד לנהוג, אָמַרְהָ גַם
 26 את 'קוּרֵי קוּרֵי' כמותיננו. אָמַרְהָ לָהּ אותה יונה שלא קראה עמהם
 27 לחברתה, סוּמָא - שוטטה את, אָמַרְהָ קוּרֵי - לאותו שאת קוראת אדון
 28 ומלך, בְּיָרִי - עבד הוא, שהרי הורדוס היה עבד של בית חשמונאי,
 29 והרג את כל בית אדוניו ומלך תחתם. אֲתִיּוּתָּהּ וְשִׁחְטוּתָּהּ - לקחו
 30 העבדים שנשארו מבית הורדוס את אותה יונה שכינתה את הורדוס
 31 'עבד', ושחטו אותה.
 32 אָמַר רַב אֲשֵׁי, אָמַר לִי [רְבִי] תְּנִינָא על מעשה זה, מִילָין - דברי
 33 רוח הם, שהרי לא יתכן שיונים ידברו ביניהם דיבורים אלו. תמהה
 34 הגמרא: מִילָין סְלִקָא דְעֶתְקָד - וכי יעלה על דעתך כן, שיאמר רבי
 35 חנינא שדבר זה לא היה, והרי רב כהנא מספר ומעיד שהיה כן.
 36 משיבה הגמרא: אֵלָא אֵימָא - אלא כן תאמר בשם רבי חנינא,
 37 כְּמִילָין - על ידי כישוף היו אותן יונים מדברות.
 38 שנינו במשנה: עוֹף טָמֵא פְטוֹר מִלְשָׁלַת. מבררת הגמרא: מָנָא תְּנִי
 39 מִילֵי - מדיהן למדנו דברים אלו, שאין מצות שילוח הקן נוהגת
 40 בעופות טמאים. מבאר הגמרא: אָמַר רְבִי יֶצְחָק, דְּאָמַר קָרָא (דברים
 41 כב) 'כִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפִנְיָהּ, והכלל הוא שלשון 'עוֹף' מְשַׁמְעֵ לֵן
 42 שהוא בין טהור ובין טמא, שהרי מצינו שנאמר לגבי עוף טהור (שם
 43 יד ט), 'כָּל עוֹף טָהוֹר תֹּאכְלוּ', וכן לגבי עוף טמא נאמר (שם יא ט), 'וְכָל'